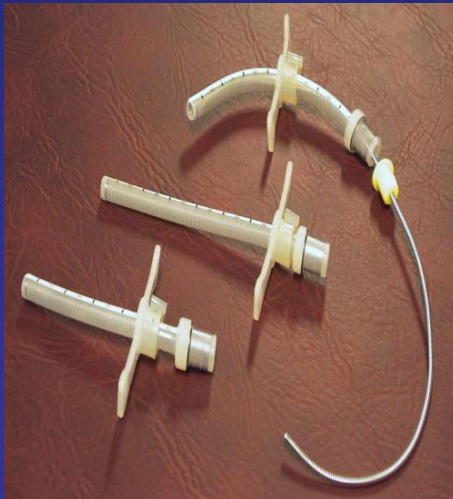
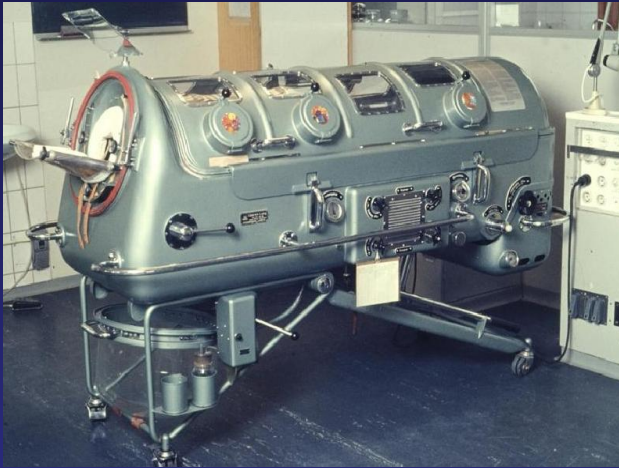

Chronic ventilation in the Netherlands

When and how do we stop ?

When and how to stop ?

- Relieve of dyspnoea is insufficient by NIPPV
- Decisions at the end of live
  - To stop useless treatment
  - Palliative sedation
  - Euthanasia

Case

Man age 60

History : 2003 : ALS

2004

Tired / some shortness of breath/ did not
sleep well / could not lie on his back / no
headache / some weight loss

Case

Physical examination :

Could talk loudly, could not lie flat on his back

Bloodgas :

pH 7.39—*pCO₂ 6.7*-pO₂10-*Bic 30*-sat 95

Case

- 7/2004 : start NIPPV as palliation !!!!
placement of PEG tube
- 10/2005: very satisfied about NIPPV
started daytime NIPPV
very happy with PEG tube
- 4/2006 24 hours on NIPPV
being breathless

Case

8/2006 unbearable dyspnoea despite NIPPV

9/2006 starting palliative sedation,
died after 1 day

Dyspnoea

- Unpleasant and anxious feeling that breathing is insufficient
- Subjective
- The level of dyspnoea is not related to the severity of its cause

Medical symptomatic treatment

- Morphine
- Mucolytics
- Anxiolytics
- Sedatives

Palliative sedation

- Palliative sedation is on purpose decreasing consciousness of a patient who is in last stage before dying
- The goal is to minimise otherwise untreatable suffering (dyspnoea)
- Forms : - short, intermittend
- continuous until death

Indications and consensus

- Untreatable dyspnoea
- Life expectancy < 1-2 weeks
- In line with wishes patient and relatives
- Expertise/consensus of the team
- Proportionality; based on symptoms not on severity of unconsciousness

Palliative sedation versus euthanasia

- *Palliative sedation*

- the patient wants to live, but not in this way
- patients asks the physician to treat symptoms
- it is a reversibel treatment
- goal: to reduce dyspnoea

- *Euthanasia*

- the patient wants to die
- he / she asks the physician to end life
- irreversible treatment : suffering is over

What did we do in our patient ?

- First talk with patient and relatives
- We always start first with morphine bolus (5 mg s.c), repeated if needed
- Afterwards we started morphine i.v.
- As he remained anxious we added midazolam iv
- After some hours he showed no distress anymore and we stopped NIPPV

Conclusions

- NIPPV often leads to an effective palliation
- If dyspnoea maintains despite NIPPV palliative sedation is an option
- However, before starting this in our group of patients the possible outcome should be discussed

Euthanasia

Euthanasia is to end the life of a patient by a physician van een patiënt op diens uitdrukkelijke verzoek

Zorgvuldigheidseisen

- Vrijwillig en weloverwogen verzoek
- Uitzichtloos en ondragelijk lijden
- Goed voorgelicht over situatie en vooruitzichten
- Geen redelijke andere oplossing
- Tweede onafhankelijke arts
- Medisch zorgvuldige uitvoering + melden aan gemeentelijk lijkschouwer

Anxiolytics and sedatives

- Oxazepam
- Lorazepam
- Alprazolam
- Diazepam
- Levomepromazine
- Midazolam

	Palliatieve Sedatie	Euthanasie
Doel	Lijdensverlichting	Lijdensverlichting
Middel	Verlaging bewustzijn	Levensbeëindiging
Medisch handelen	Normaal medisch handelen	Bijzonder medisch handelen
Indicatie	Onbehandelbaar symptoom - ondraaglijk lijden	Uitzichtloos ondraaglijk lijden
Toestemming patiënt	Indien mogelijk	Altijd
Consultatie	Alleen indien onvoldoende deskundigheid	Verplicht
Besluitvorming	Consensus	Primair arts-patiënt
Middelen	Sedativa	Barbituraten en spierrelaxantia

Morfine

- Werkingsmechanisme onbekend
- In principe langwerkend met kortwerkend als escape
- Toediening: per os/sc/iv
- Effect van andere opioïden niet onderzocht

Refractair symptoom

- Een symptoom is of wordt refractair als geen van de conventionele behandelingen (voldoende snel) effectief zijn en/of deze behandelingen gepaard gaan met onaanvaardbare bijwerkingen
- Pijn, dyspnoe en delier meest frequent

Maar .....

- Oorzaak betreffende symptoom of symptomen verdwijnt/-en niet
- Het ziekte- en stervensproces gaat door
- Door palliatieve sedatie wordt het stervensproces niet bespoedigd

Diepte van sedatie

- Graad 1: slaperig maar wekbaar, drinkt zelf, gesprek mogelijk
- Graad 2: slaapt grootste deel van de dag, drinkt nauwelijks, alleen contact bij wakker maken met pijnprikkel
- Graad 3: diep in slaap reageert niet meer op pijnprikkel

Stap 1 = Midazolam

- Continue toediening:
start: bolus van 10 mg en 1.5-2.5 mg/uur
s.c./i.v., bij onvoldoende effect na
minimaal 4 uur dosering met 50%
verhogen, met bolus 5 mg

Bij doseringen > 20 mg/uur naar stap 2

Stap 2 = Levomepromazine

- Continue toediening:
0,5-8 mg/uur s.c./i.v. in combinatie met midazolam. Bij onvoldoende effect midazolam en levomepromazine staken en over naar stap 3.
- Bolus: 25 mg s.c./i.v. evt. na 2 uur 50 mg

Stap 3 = Propofol

- Continue toediening: 20 mg/uur i.v. per 15 minuten met 10 mg/uur ophogen
Toediening onder supervisie van anesthesioloog. Kan in ziekenhuis ook als stap 2 overwogen worden.
- Bolus: 20-50 mg i.v.

Uitvoering

- Voorlichting
- Afscheid
- Beleid afspreken
- Vocht en voeding staken (continue sedatie)
- Medicatie saneren
- Transparante verslaglegging

Aanvullende maatregelen

- Blaascatheter (evt. na start sedatie)
- Decubitusprofylaxe
- Mondverzorging
- Bij uitblijven defaecatie: evt. een maal per drie dagen clyisma

Evaluatie en controle

- Is de patiënt comfortabel
- Complicaties?
- Overleg contactpersoon
- Draagkracht naasten
- Draagkracht zorgverleners

Amyotrofische Lateraal Sclerose

Is chronische ademhalingsondersteuning
goede palliatie ?

Casus

67- jarige man

VG : 2003 Zenkers divertikel

2004 april : ALS

2004 juni

A: moe / luchttekort / werkt nog 3 halve dagen slaapt goed / kan nog plat liggen geen hoofd pijn / 8 kg afgevallen in 4 mnd.

Casus

- Lichamelijk onderzoek :

Praat duidelijk, kan plat liggen, wel buikademhaling

- Verder onderzoek

Bloedgas : pH 7.39—*pCO₂ 6.7*-pO₂10-*Bic 30*-sat 95

Casus

Wat nu ?

Casus

- 7/2004 : start NIPPV
plaatsing PEG sonde
- 10/2005: nog steeds tevreden over NIPPV
ook overdag NIPPV
zeer blij met PEG
- 4/2006 bijna gehele dag NIPPV
- 9/2006 overleden

Chronische beademering bij ALS

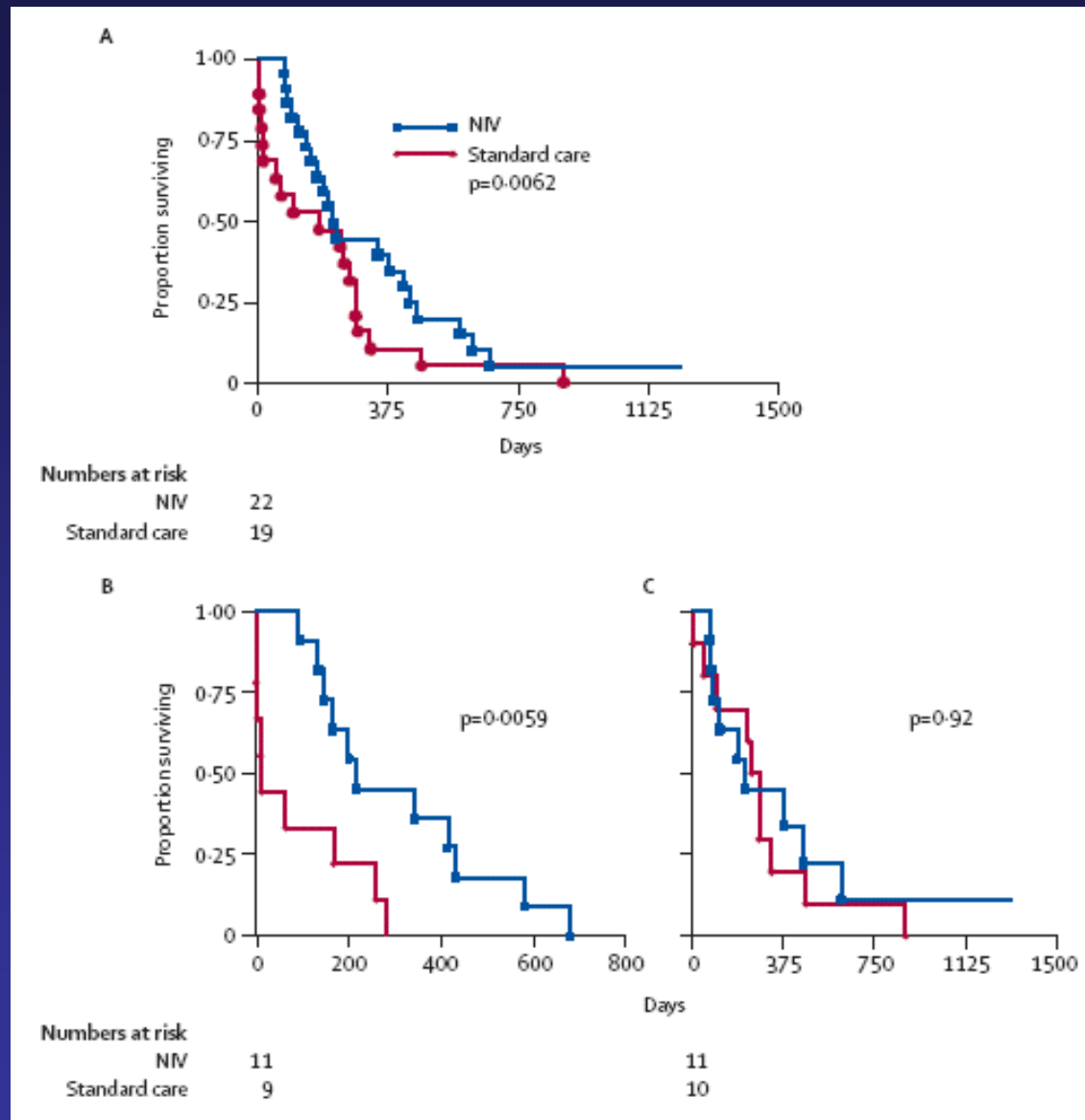
- Waarom ?
- Wanneer ?
- Hoe ?
- Wat te doen als het niet helpt ?

Chronische beademing bij ALS

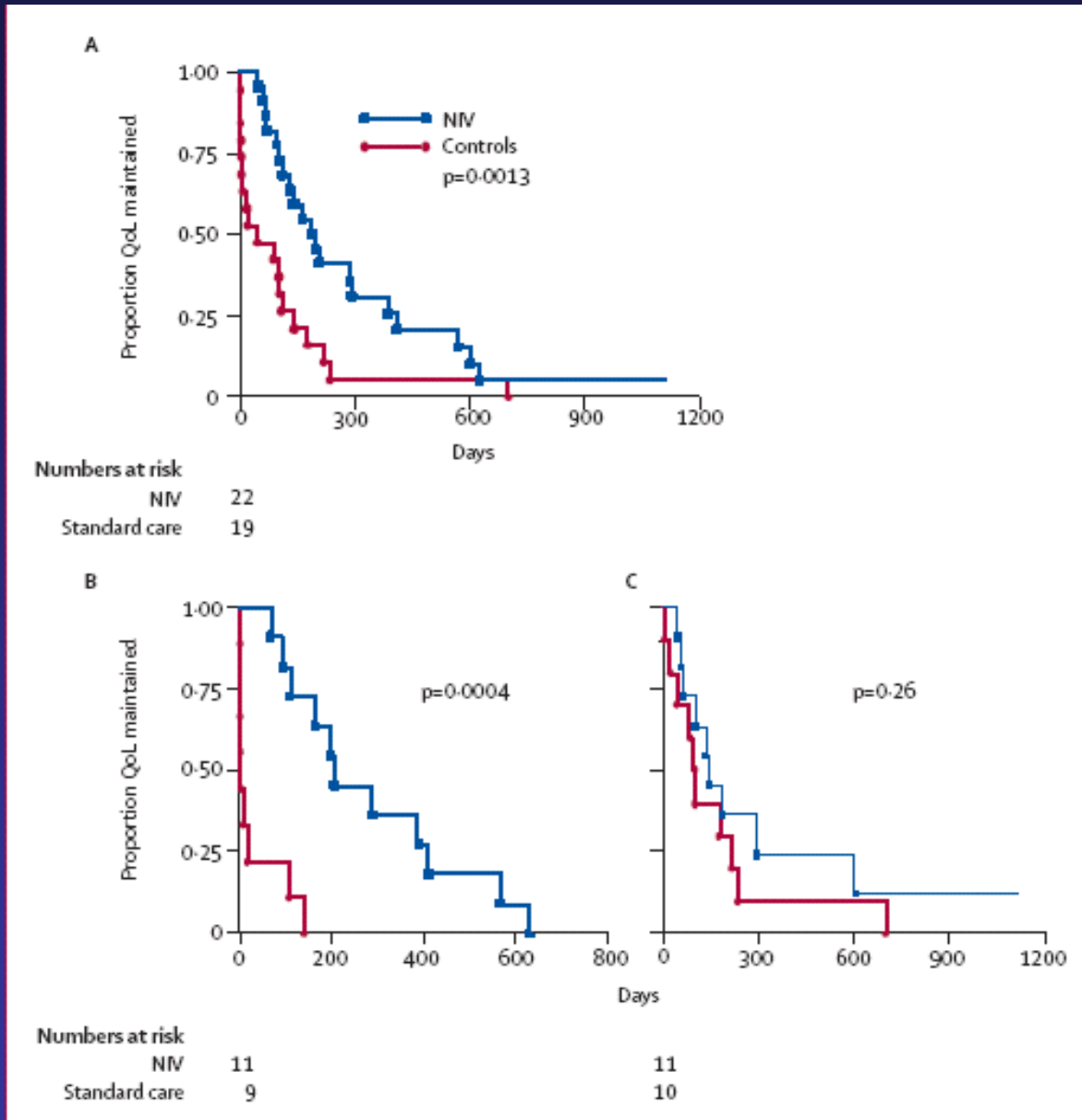

- *Waarom ?*
- Wanneer ?
- Hoe ?
- Wat te doen als het niet helpt ?

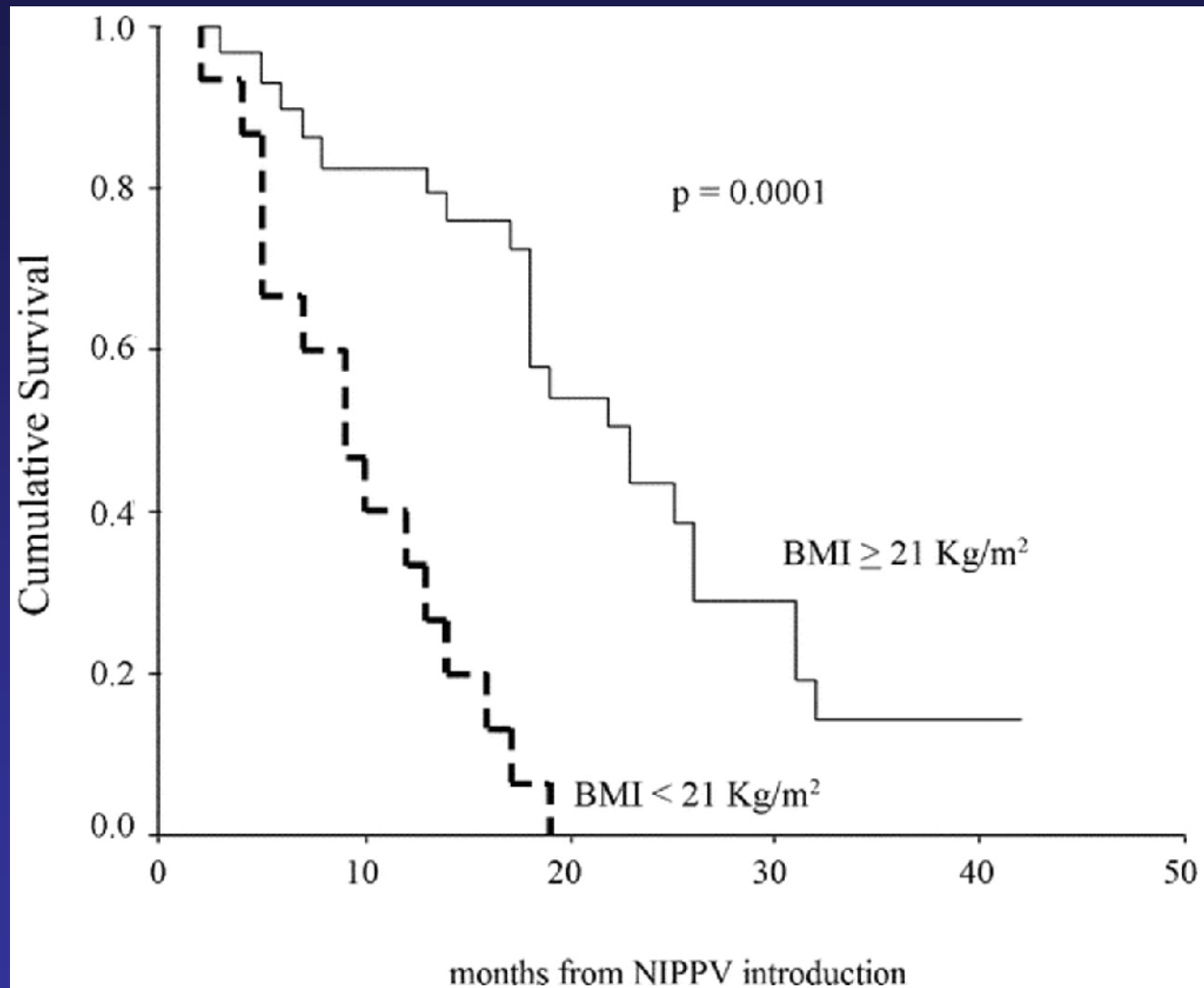
ALS en survival

ALS en kwaliteit van leven

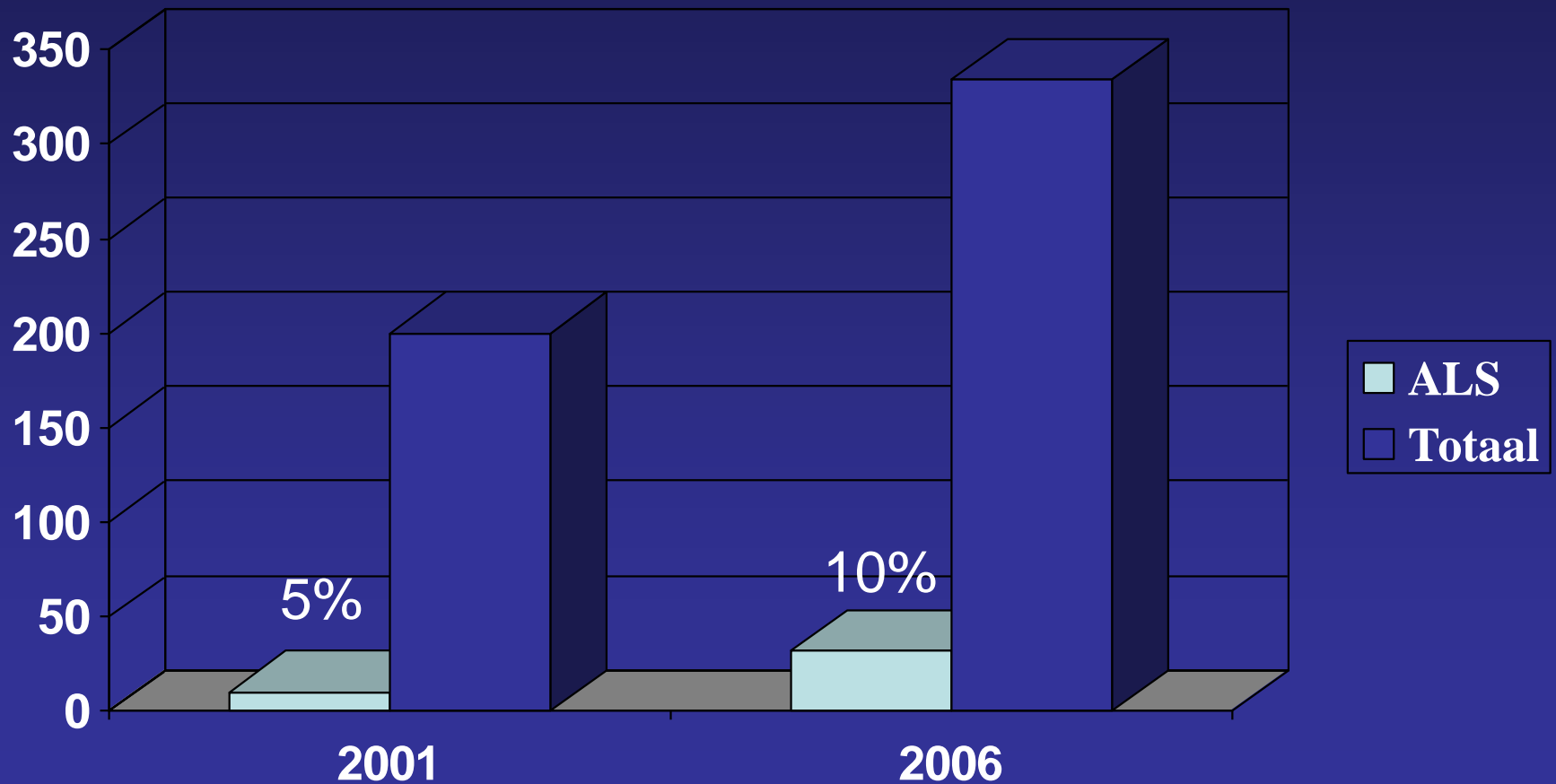

Nutritional status

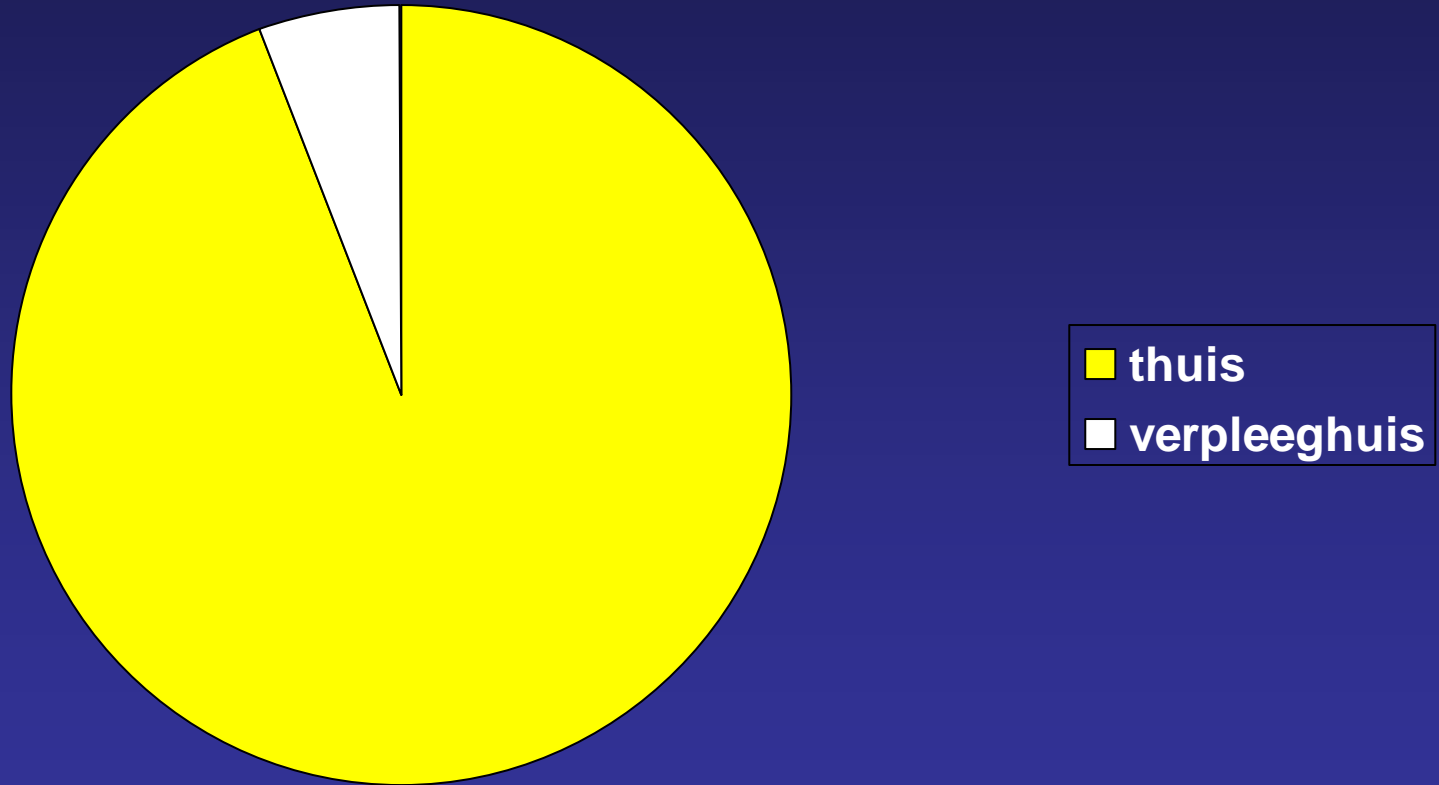
Groei in Groningen

Waar wonen de ALS patienten ?

Beleid CTB bij ALS

Was : Nee, tenzij.....

Momenteel : Ja, mits.....

Kampelmacher

NTVG 2004;148:509

Meinesz

NTVG 2006;150:449

Chronische beademing bij ALS

- Waarom ?
- *Wanneer ?*
- Hoe ?
- Wat te doen als het niet helpt ?

Wanneer starten ?

- Longfunctie achteruitgang (VC ↓) ?
- Aanwijzingen voor hypoventilatie ?
- *Symptomen ?*

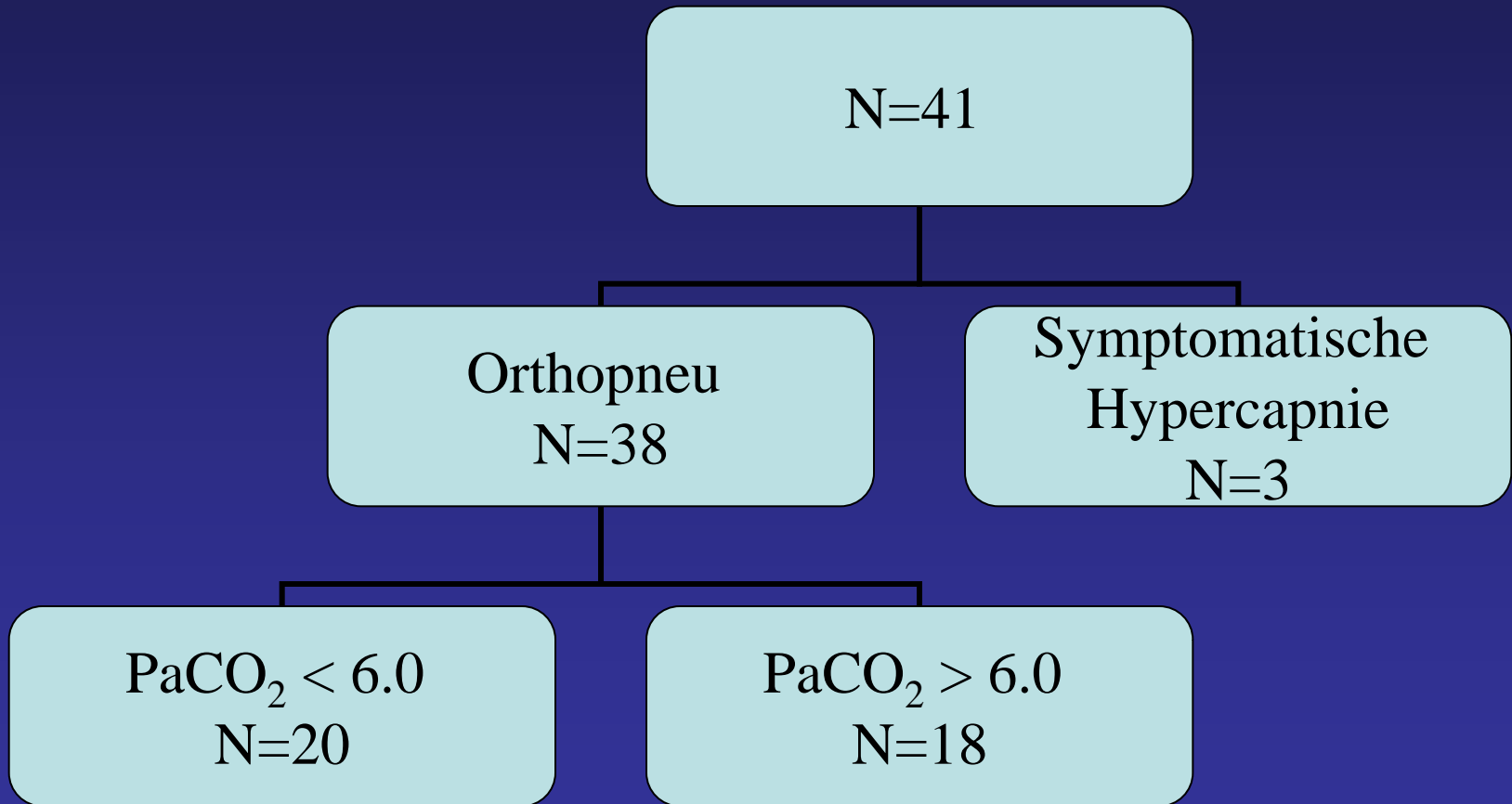
Symptomen

- Ochtend hoofdpijn
- Kortademigheid
- Slecht slapen
- Niet meer plat kunnen liggen
- Afvallen

Studie populatie

Casus

---

60 jarige man

VG : 2005 : ALS

2006 okt

A: moe / geen kortademigheid / slaapt
redelijk goed / kan nog plat liggen/ geen
hoofd pijn / weinig infecties / valt niet af

Casus

- Lichamelijk onderzoek :

Praat moeilijker, kan plat liggen, wel
buikademhaling

- Verder onderzoek

Mei : normale bloedgas / VC 2.5 L

Okt : VC 1.4 L (30 % voorspeld)

Casus

Wat nu ?

Chronische beademing

- Waarom ?
- Bij wie ?
- *Hoe ?*
- Wat te doen als het niet helpt ?

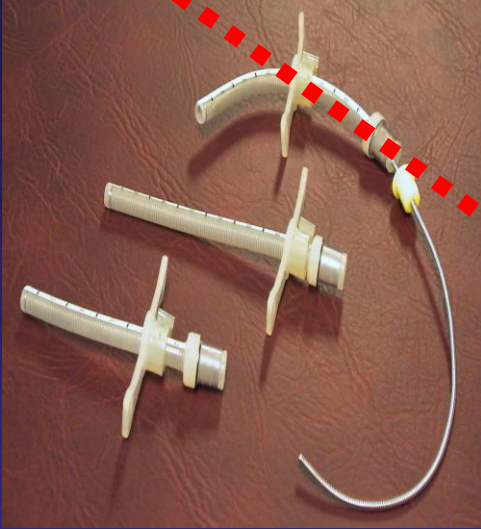
Non-invasive beademing

Invasieve beademing

Fysiotherapie

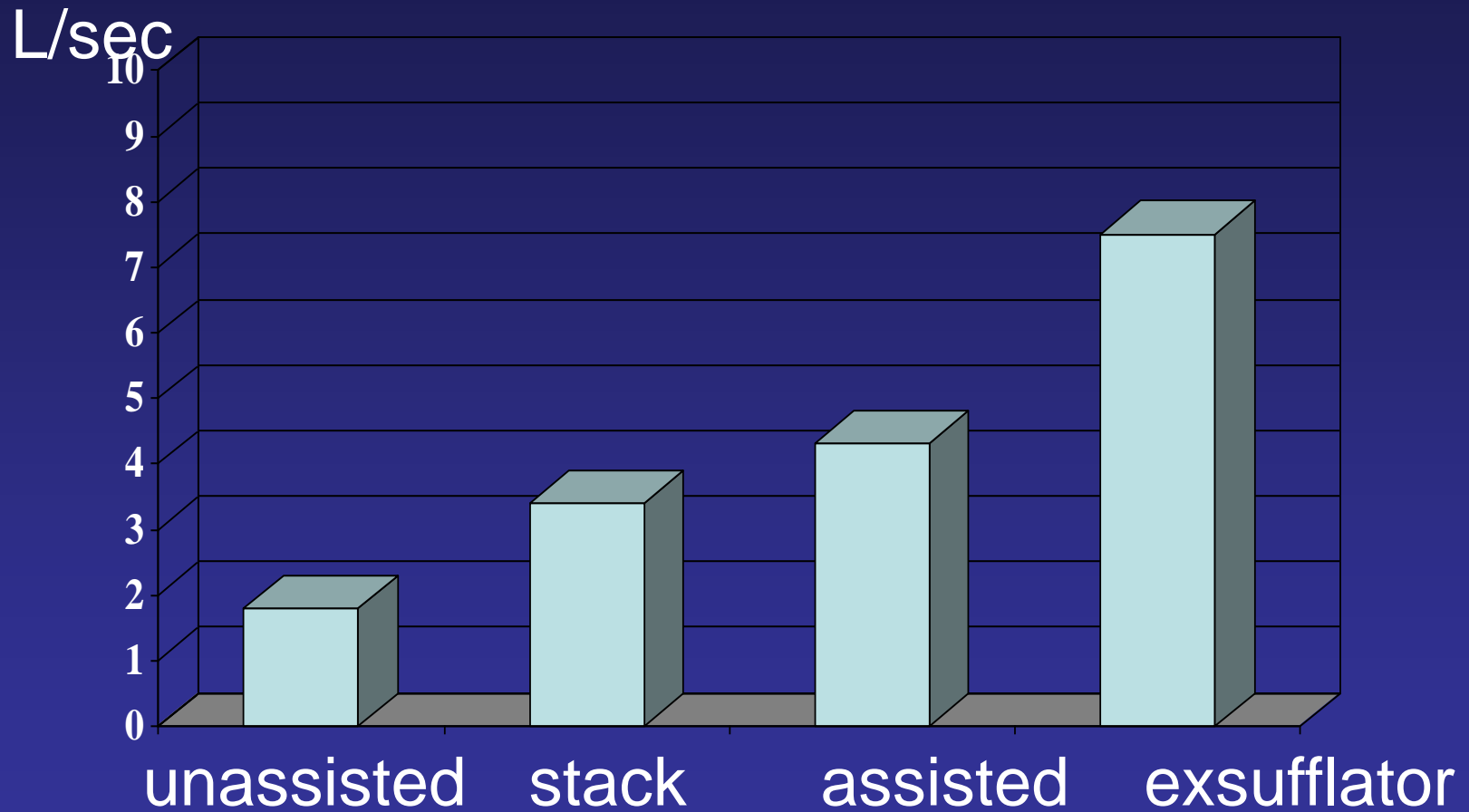

- Airstacking
- Assisted cough
- In/-exsufflator (hoestmachine)

Peak cough flows

Bach, Chest 1993;104:1553

Chronische beademing

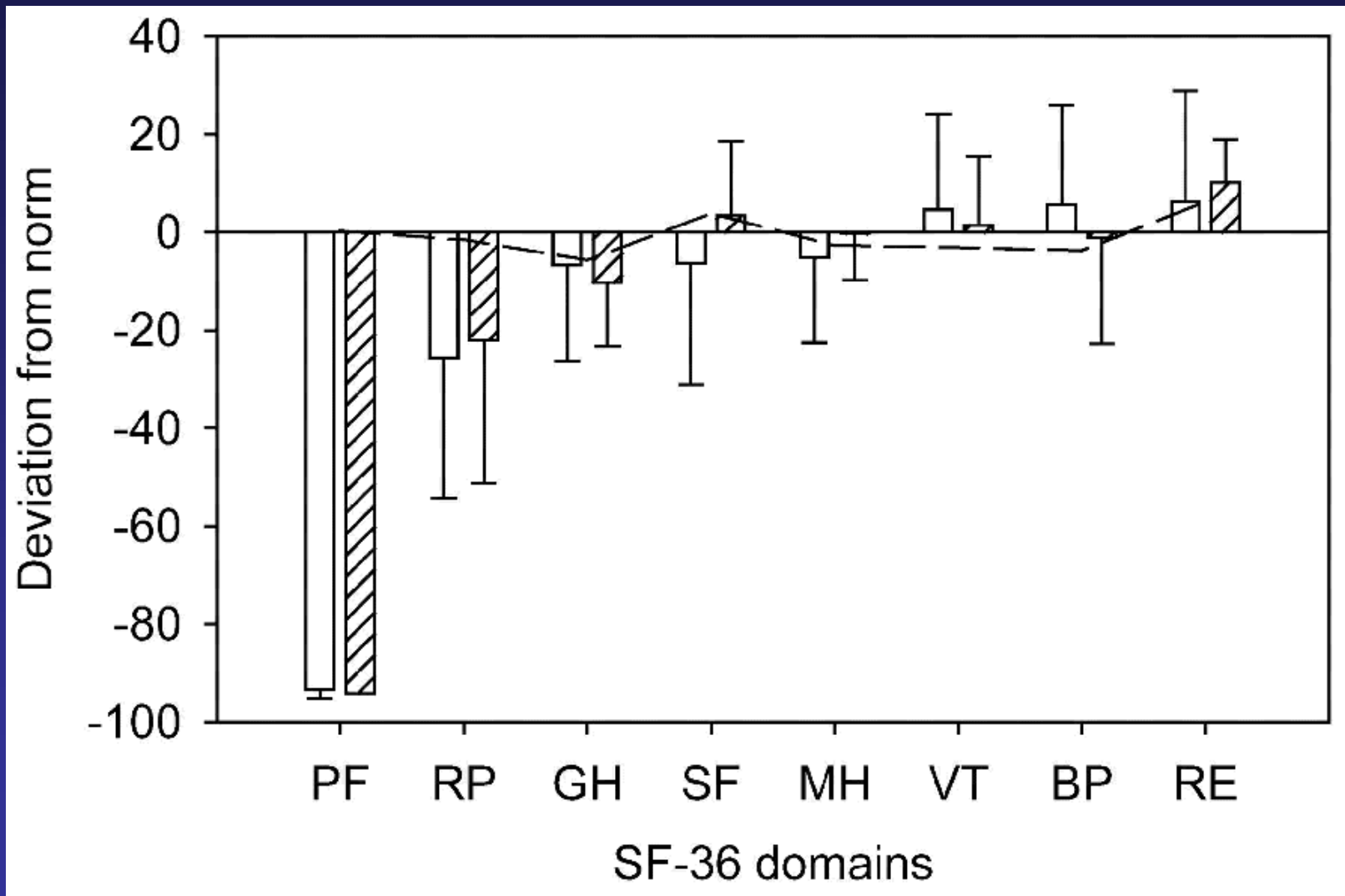

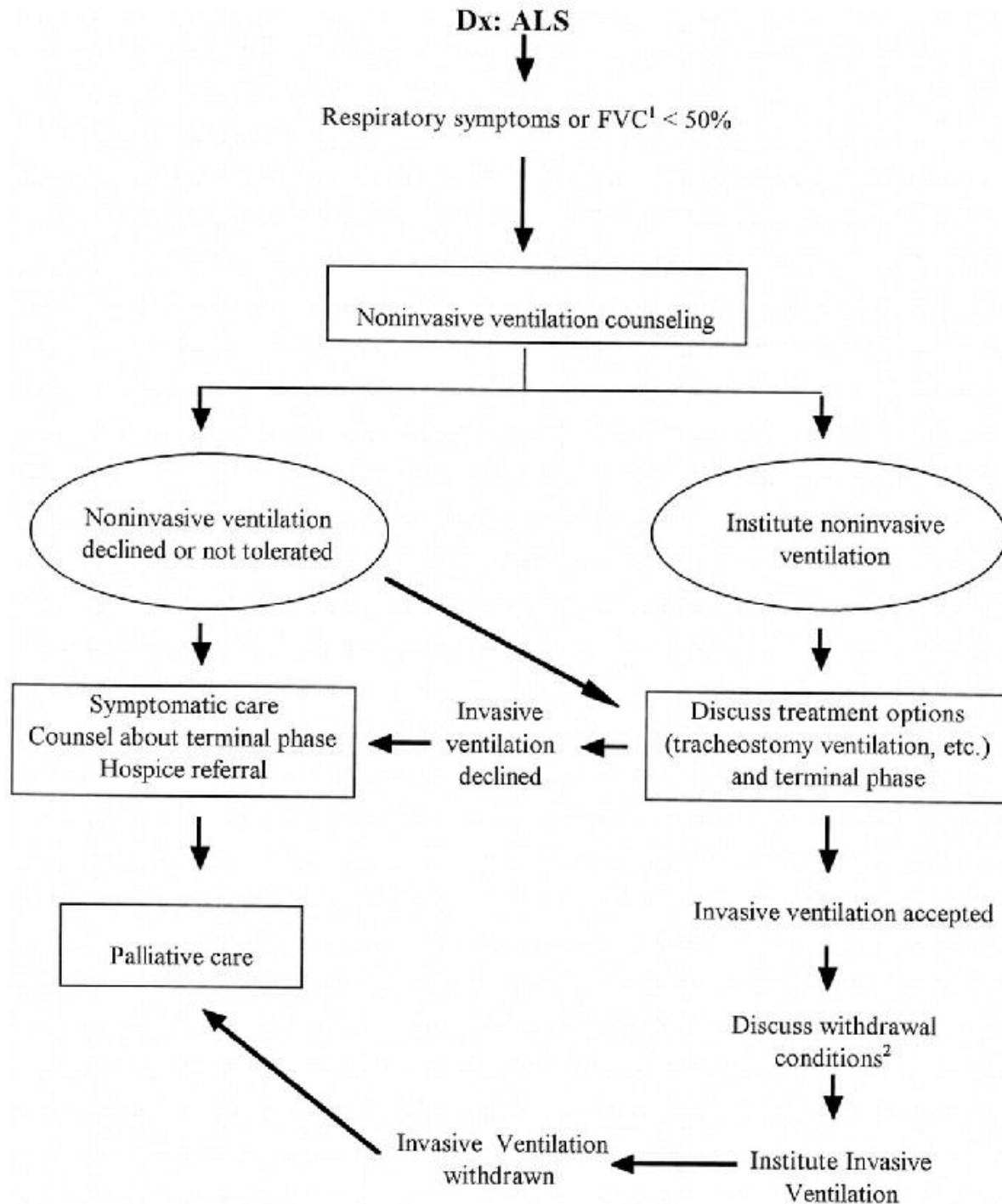
- Waarom ?
- Bij wie ?
- Hoe ?
- *Wat te doen als het niet helpt ?*

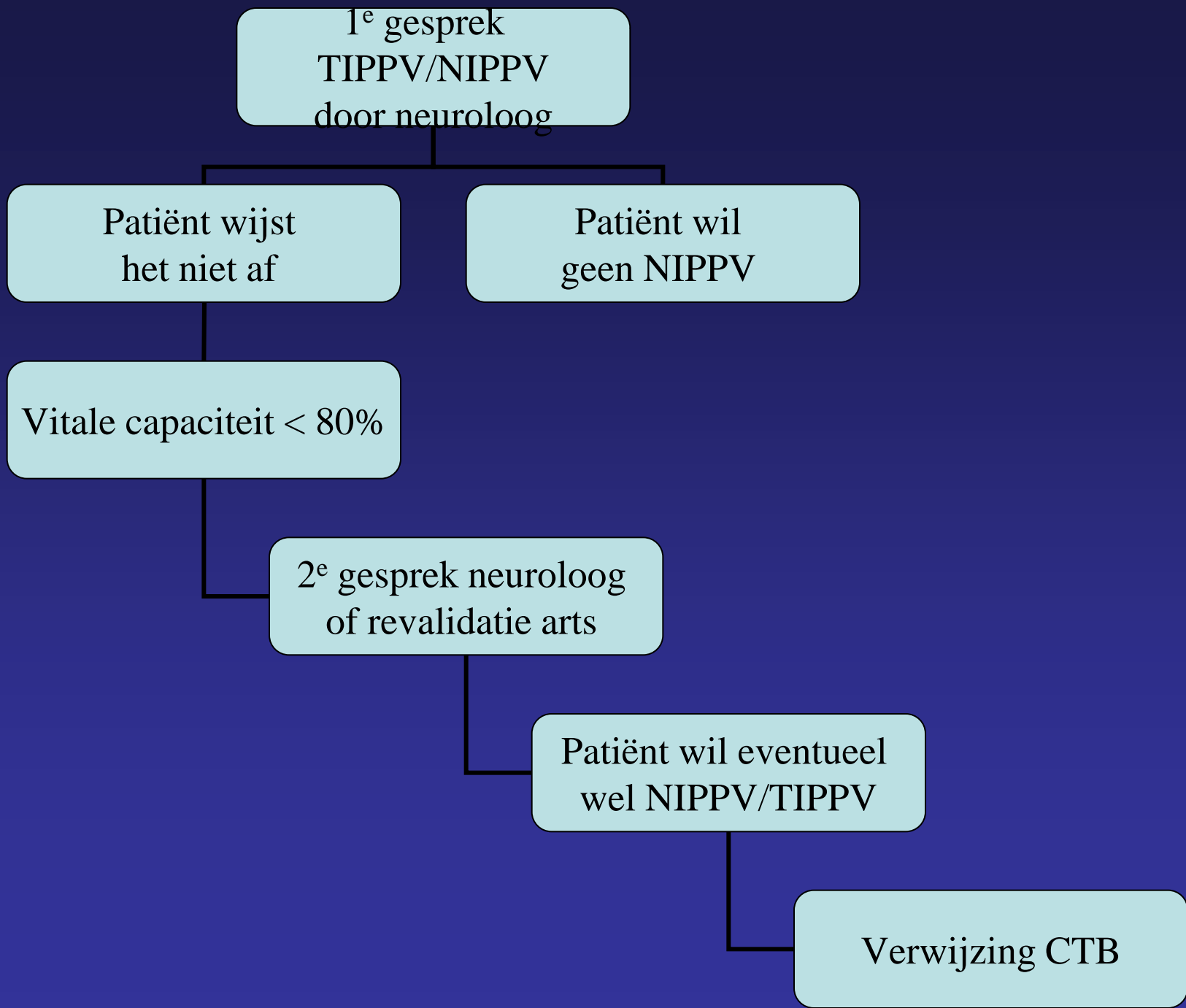

Kwaliteit van leven in M. Duchenne

Miller et al.
Neurology
1999;52:1311

1^e gesprek
TIPPV/NIPPV
door neuroloog

Patiënt wijst
het niet af

Patiënt wil
geen NIPPV

Vitale capaciteit < 80%

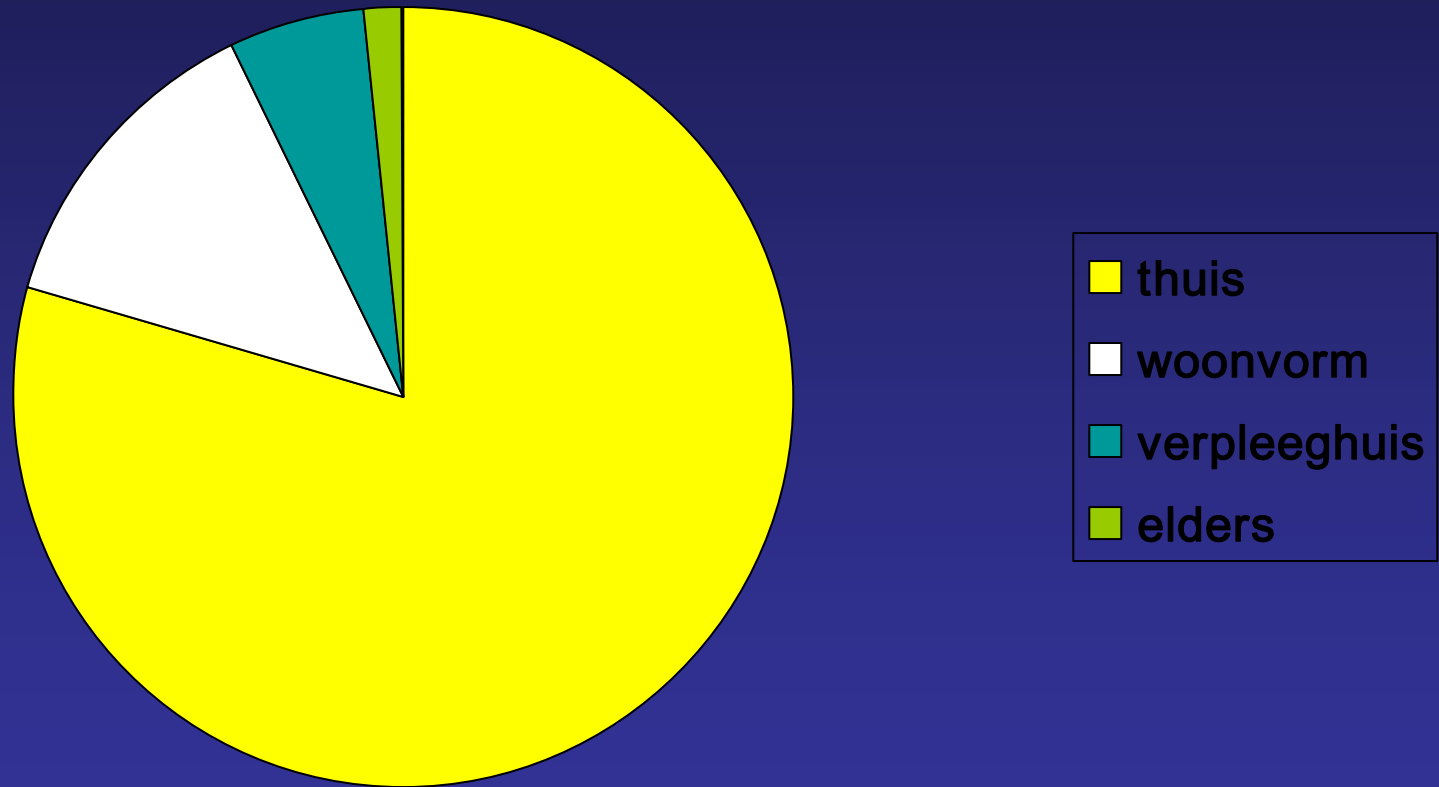
2^e gesprek neuroloog
of revalidatie arts

Patiënt wil eventueel
wel NIPPV/TIPPV

Verwijzing CTB

Waar worden zij behandeld?

Inclusie criteria

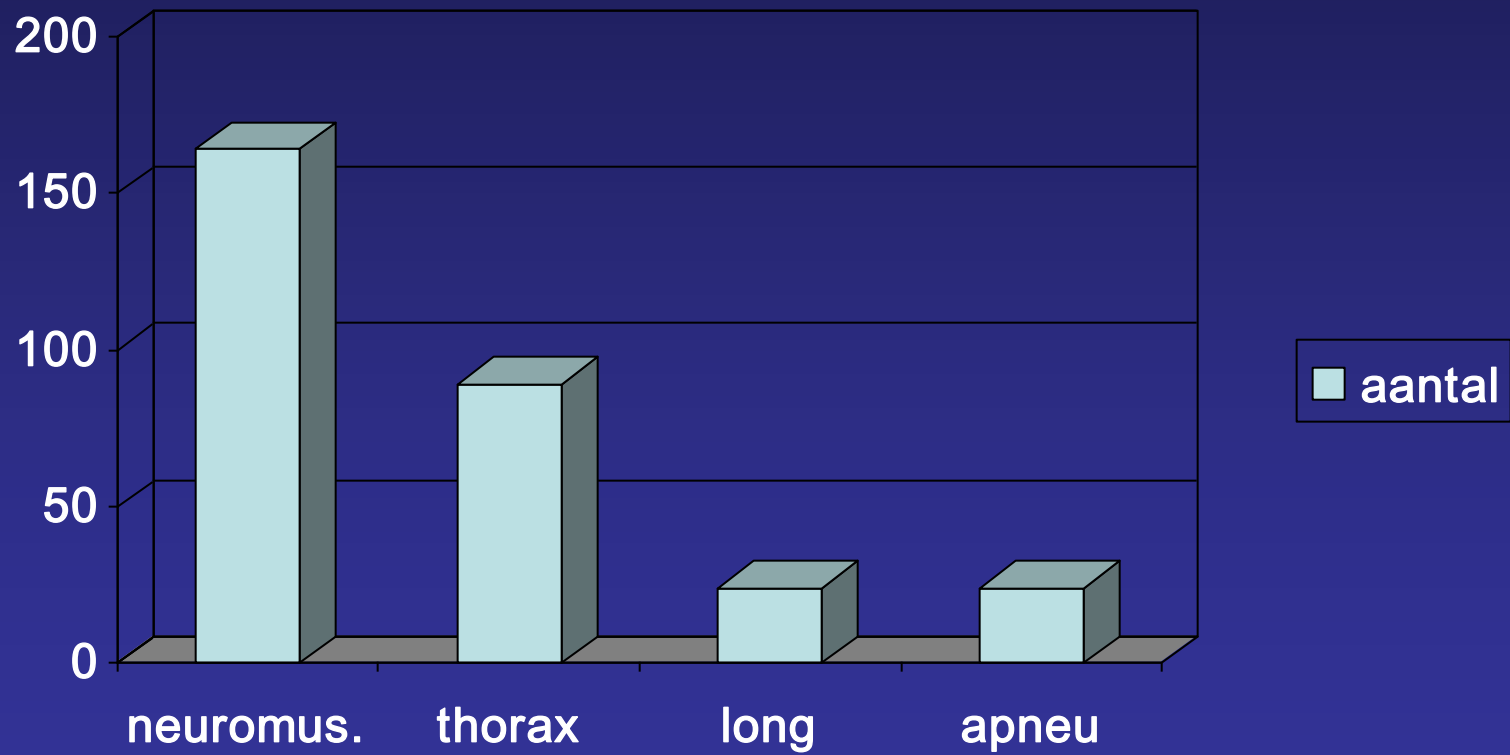
Orthopneu met $PI_{max} < 60$ % pred.

Of symptomatic $PaCO_2 > 6.0$ kPa

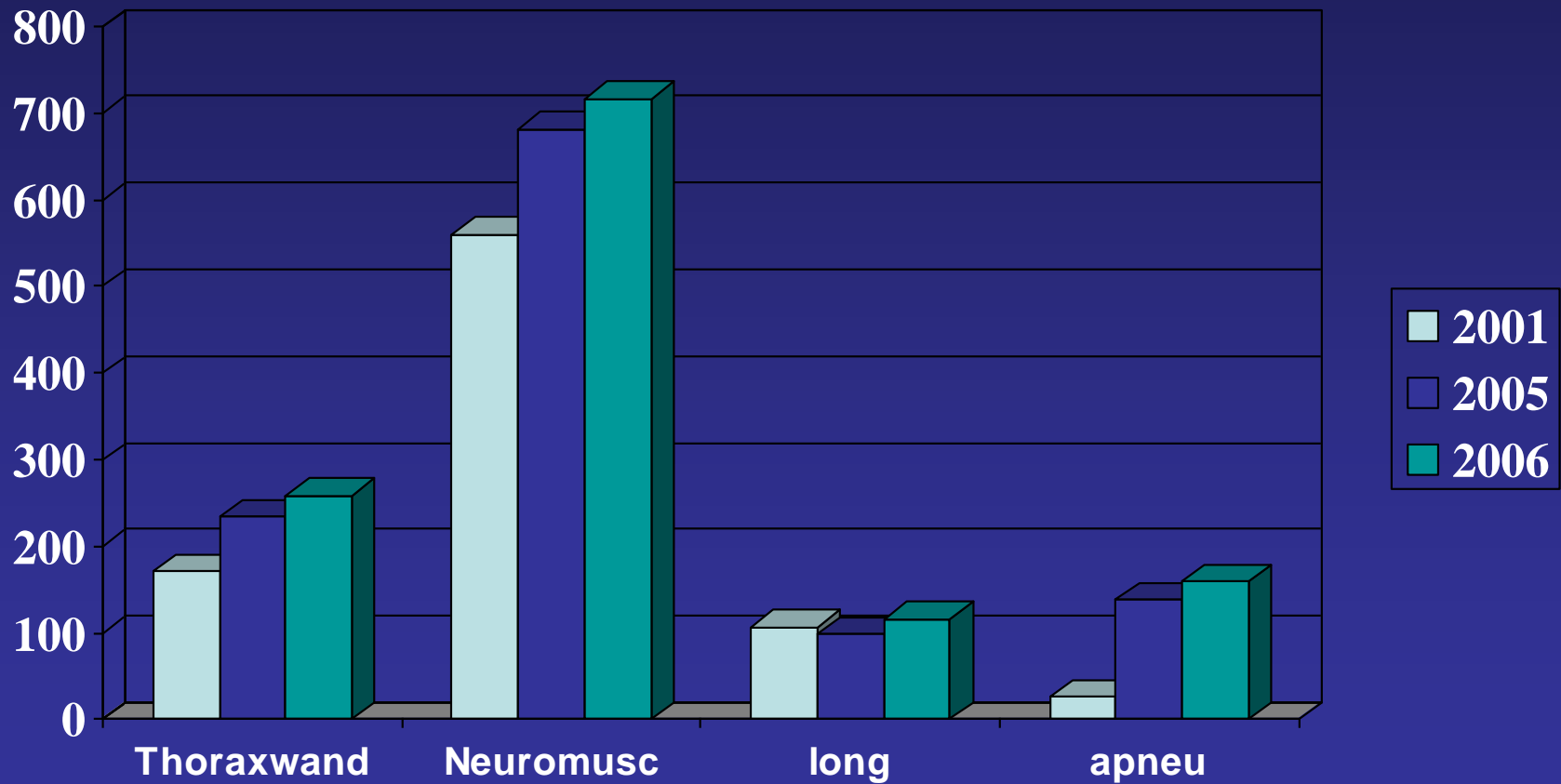
Groningen

Nederland

	Palliatieve Sedatie	Euthanasie
Dosering	Lijdensverlichting titratie	Snelle overdosering
Uitvoering	Arts en verpleegkundig team	Arts
Reversibel	Ja (in principe)	Nee
Verkort het leven	Nee, verlengt..?	Ja
Natuurlijk overlijden	Ja	Nee
Alleen in de stervensfase	Ja	Nee
Wettelijke regelgeving	Zoals bij elk medisch handelen	Aparte wetgeving
Melding en toetsing	Nee	Verplicht